1

Image not found or type unknown

Vašingtono valstijos šiaurės vakaruose į ūkanotą dangų stiebiasi dantyti granito kalnai, jų viršūnės nepasiekiamos netgi sraigtasparnių ir aukštosiomis technologijomis apsiginklavusių nuotykių ieškotojų amžiuje. Medžiai šioje šalies dalyje auga tankūs kaip senio barzda ir užstoja saulę, prasiskverbia tik atkakliausi spinduliai. Vien giedriausiomis vasaros dienomis keliauninkai randa kelią prie šalikelėje paliktų savo automobilių.

Tamsiai žalioje tos senos girios tankmėje įsikūręs Paskutiniojo Posūkio miestelis. Svečiams — pašaliečiai čia neužklysta — ši vietovė primena kraštą, kokį galima aptikti tik vingriose fantazijose. Pirmą kartą eidami miestelio gatvėmis, žmonės prisiekia girdintys garsą, kurį galima pavadinti tiktai juoku. Paskui iškyla prisiminimai: kai kurie tikri, kai kurie pasiskolinti iš senų filmų ir „Life“ žurnalų. Jie prisimena, koks buvo močiutės limonado skonis... Kaip baigiantis apniukusiai vasaros nakčiai verandoje tyliai girgždėjo pirmyn atgal, pirmyn atgal besisupančios sūpuoklės.

Miestelis buvo įkurtas prieš penkis dešimtmečius, kai stambus plačiapetis škotas vardu Ijanas Kambelas paliko griūvančius protėvių namus Edinburge ir iškeliavo ieškoti nuotykių. Kažkur pakeliui — pasak šeimos legendos, Vajominge, — jis susidomėjo laipiojimu uolomis ir dešimt metų klaidžiojo nuo kalno iki kalno, ieškodamas dviejų dalykų: ypatingos viršūnės ir vietos, kurioje paliks savo ženklą.

Vašingtono Šiaurės Kaskadų kalnų grandinėje jis rado, ko ieškojo. Ten, kur Sniego žmogus nėra tik prie laužo pasakojama legenda ir mėlynomis ledinėmis upėmis visus metus plaukia ledai, jis sukalė sklypo kuolus. Kiek pavyko, priėjo prie Kepėjo kalno ir įsigijo šimtus akrų neliestos ganyklų žemės, o vėliau nusipirko kampinį sklypą prie žvyrkelio, kuris vieną dieną taps Kepėjo kalno greitkeliu. Ijanas įkūrė savo miestelį ant akmenuoto, neliesto Angelo ežero krantų ir pavadino Paskutiniuoju Posūkiu, nes manė, jog svarbu ieškoti tų vienintelių namų, kuriuos verta turėti, o savuosius jis aptiko už paskutinio kelio posūkio.

Šiek tiek užtruko, kol rado moterį, sutikusią gyventi apsamanojusioje rąstų trobelėje be elektros ir vandentiekio, bet surado — ugningą airę merginą, kurios svajonės sutapo su jo. Kartu jie kūrė miestelį, kokį abu įsivaizdavo; ji sukaišiojo japoniškų klevų sodinukus palei Pagrindinę gatvę ir pradėjo tuziną tradicijų: Ledyno dienas, Sniego žmogaus lenktynes ir Helovino vaiduoklių namą Kaskados ir Pagrindinės gatvių kampe.

Tais pačiais metais, kai „Righteous Brothers“ duetas prarado savo malonų skambesį, Ijanas ir Fiona pradėjo ręsti savo svajonių namus — milžinišką, pjautinių rąstų namą ant nedidelės aukštumėlės savo valdų viduryje. Būdavo dienų, kai dangus pamėldavo kaip plienas, o ledinės kalnų viršūnės atrodė ranka paliečiamos. Augalotos didžiosios pocūgės ir kedrai rėmino rūpestingai nupjautą pievelę, saugojo daržą nuo ledinio žiemos alsavimo. Iš vakarų sklypas ribojosi su srauniu Angelo upeliu, vasaros mėnesiais tyliai garmančiu ramioje prieblandoje, kai karšta saulė aukštai. Žiemą jie galėjo išeiti į savo priekinę verandą ir klausytis už kelių mylių krintančių Angelo krioklių aido.

Dabar tame name gyveno trečioji Kambelų karta. Po stataus stogo linija buvo įsispraudęs berniuko miegamasis. Jis nelabai kuo skyrėsi nuo kitų berniukų kambarių šiame žiniasklaidos valdomame pasaulyje: stovėjo korvetės formos lova, prie nelygių rąstų sienų buvo prismeigta Betmeno plakatų, ant gauruota danga užklotų grindų mėtėsi „Šiurpuliukų“ knygos, krūvos plastikinių dinozaurų, gyvačių ir „Žvaigždžių karų“ veikėjų figūrėlių.

Devynmetis Bretas Kambelas tyliai gulėjo ant lovos ir stebėjo, kaip raudonais skaitmenimis į tamsą mirksi laikrodis prie lovos. Penkios trisdešimt. Penkios trisdešimt viena. Penkios trisdešimt dvi.

Helovino rytas.

Šiam ypatingam šeštadienio rytui jis norėjo nustatyti žadintuvą, bet nemokėjo, o jeigu paprašytų ko nors padėti, neliktų siurprizo. Todėl Bretas laukė, susisupęs į pono Frizo[1] antklodę.

Lygiai 5.45 jis nusiklojo ir išlipo iš lovos. Stengdamasis netriukšmauti išsitraukė maišelį iš palovio ir iškrovė.

Šviesos nejungė, nes nereikėjo. Jau visą savaitę kiekvieną vakarą žiūrinėjo tuos drabužius. Helovino kostiumą. Tviskančią rankų darbo kaubojiškų batų porą, kurią įsigijo „Naujų imperatoriaus drabužių“ komise, dirbtinės odos liemenę iš „Dolerių taupyklės“, pigių prekių krautuvėlės, mamos pasiūtus veltinio antblauzdžius, languotus flanelinius marškinius ir visiškai naujus „Wrangler“ džinsus iš „Zekės maisto ir sėklų“, o svarbiausia — blizgančią šerifo žvaigždę ir revolverio dėklą iš žaislų parduotuvės. Tėtis jam padarė netgi vaikišką lasą, kurį galėjo prisikabinti prie revolverio diržo.

Bretas išsinėrė iš pižamos ir apsirengė, kol kas palikdamas diržą, ginklus, antblauzdžius, lasą ir kaubojišką skrybėlę. Dabar dar jų nereikia.

Berniukas jautėsi kaip tikras kaubojus. Griebė kortelę su instrukcija — dėl visa ko, — ir priėjęs prie kambario durų dirstelėjo į tamsų koridorių.

Nužvelgė kitų dviejų miegamųjų duris. Abejos uždarytos, nematyti šviesos, sklindančios pro apačią. Žinoma, jo šešiolikmetė sesuo Džeisė miega. Juk šeštadienis, po vidurinės mokyklos futbolo rungtynių ji visada miegodavo iki vidurdienio. Tėtis visą vakarą praleido ligoninėje su pacientu, todėl šį rytą irgi bus pavargęs. Tik mama kelsis anksti — šeštą ji jau bus daržinėje, pasiruošusi išjoti.

Vaikas spustelėjo lemputės mygtuką ant Darto Molo laikrodžio. Penkios keturiasdešimt devynios.

— Oi!

Jis pasikėlė flanelinių marškinių apykaklę ir nudundėjo paskutiniu laiptų maršu. Apčiuopomis slinkdamas per tamsią virtuvę nuspaudė kavavirės mygtuką (dar vienas siurprizas) ir pasukęs prie lauko durų iš lėto jas atvėrė.

Verandoje nugąsdino juodas žmogaus pavidalas, bet po sekundės Bretas prisiminė, kad tai moliūgagalvis ūkininkas, kurį abu su mama vakar padarė. Čia labai kvepėjo šiaudais... netgi po dienos.

Bretas atsargiai apėjo dekoracijas ir nušokęs nuo verandos nubėgo per kiemą. Prie tuščio svečių namelio pasuko į dešinę ir prasmuko tarp antrojo ir trečiojo tvoros buomo. Giliai alsuodamas nuturseno per slidžią ganyklos žolę.

Vienišas žibintas apšvietė milžinišką dviejų aukštų daržinę, kurią surentė jo senelis. Bretas visada pagarbiai ir su baime klausėsi pasakojimų apie savo garsųjį senelį, vyrą, kurio vardas liko miestelio gatvėse, pastatuose ir kalnuose, vyrą, kuris kažkaip suprato, kad Paskutiniojo Posūkio vieta čia.

Istorijos apie senelio nuotykius buvo pasakotos ir perpasakotos, kiek Bretas save atsiminė, ir jis labai norėjo būti panašus į senelį. Štai kodėl taip anksti atsikėlė šį Helovino rytą. Ketino įtikinti savo atsargią mamą, kad jau yra pasiruošęs leistis į naktinį žygį prie Angelo krioklių.

Berniukas suėmė šaltą geležinį daržinės durų skląstį ir atlapojo duris. Jam patiko šios senos daržinės kvapas; visada primindavo mamą. Kartais, būdamas ne namie, jis užuosdavo kažką — šieną, odą ar aliejų odos gaminiams, — ir pagalvodavo apie ją.

Žirgai sušnarpštė ir ėmė mindžikuoti savo garduose, manydami, kad bus pašerti. Bretas įjungė šviesą ir nuskubėjo plačiu betoniniu taku į pakinktų kambarėlį. Sunkiai nutempė mamos šuolių balną nuo medį primenančios medinės kabyklos. Du kartus paleido iš rankų, kol suprato, kaip laikyti pusiausvyrą jį nešant. Pasuko prie Sidabrinės Kulkos gardo, vilkdamas skimbčiojančią pavaržą.

Ten sustojo. Jėzau, Kulka šį rytą atrodo stambesnė...

Senelis niekada *neišsigąstų*.

Bretas giliai įkvėpė ir atstūmė gardo duris.

Jam prireikė daugybės bandymų — daugybės, bet pagaliau užkėlė balną žirgui ant keteros. Netgi sugebėjo užsegti pavaržą. Galbūt nepakankamai, tačiau bent jau užtraukė dirželį.

Bretas nuvedė Kulką į arenos vidurį. Klimpdamas purioje žemėje, net savo batų nematė. Lempos virš galvos metė keistus šešėlius ant jo ir ant žirgo, bet jam patiko tos vinguriuojančios juodos linijos. Priminė, kad šiandien Helovinas.

Kulka nuleido galvą ir sušnarpštė, kasdama žemę kanopa.

Bretas tvirčiau suėmė pavadį.

— Ramiai, mergyt, — tyliai pasakė, stengdamasis nebijoti.

Taip mama visada kalbindavo gyvulius. Sakydavo: prieisi net prie labiausiai pasiutusio, jeigu būsi tylus ir kantrus.

Daržinės durys sudrebėjo, pasigirdo ilgas pratisas girgžtelėjimas. Medis brūkštelėjo per betoną — durys atsivėrė. Tarpduryje pasirodė mama. Už jos kilo nuostabi rausva saulė, tarsi įžiebdama jos plaukuose rausvą ugnį. Vaikas gerai neįžiūrėjo mamos veido, bet matė juodus kontūrus ryškiame stačiakampyje ir klausė ritmingo kulnų kaukšėjimo per betoną: *kaukšt kaukšt kaukšt*. Tada mama stabtelėjo, prisidengė akis ranka.

— Bretai? Mielasis, ar čia tu?

Bretas nuvedė Kulką prie mamos, kuri stovėjo arenos pakraštyje, įsispendusi rankomis į šonus. Vilkėjo ilgą rudą nertinį ir juodas jojimo kelnes; auliniai batai jau buvo dulkini. Žiūrėjo į jį savo mamišku žvilgsniu ir vaikas labai norėjo, kad ji nusišypsotų.

Bretas smarkiai truktelėjo už virvės ir staiga sustabdė kumelę taip, kaip mokė 4-H_2 bendruomenėje.

— Aš pats ją pabalnojau, mama. — Jis paglostė aksominę Kulkos nosį. — Žąslų įkišti nepavyko, bet uždėjau balną kaip priklauso.

— Anksti atsikėlei... ir dar per Heloviną, trečią mėgstamiausią savo šventę. Pabalnojai man žirgą. Na, na. — Mama pasilenkė ir pataršė jam plaukus. — Nenori ilgam manęs palikti vienos, ką, Bretsteri?

— Žinau, kaip tau būna vieniša.

Ji nusijuokė ir atsiklaupė ant žemės. Tokia jau ta mama, niekada nebijo susitepti... ir mėgsta žvelgti savo vaikams į akis. Bent jau pati taip sakydavo. Ji nusitraukė sutrintą juodos odos pirštinę nuo dešinės rankos ir paleido. Pirštinė nugulė ant šlaunies, bet mama to tarsi nepastebėjo, nes ištiesusi ranką nubraukė plaukus sūnui nuo veido.

— Taigi, pone Žirgininke, ką sugalvojai?

Dar vienas ypatingas mamos bruožas. Jos *niekada* neapgausi. Atrodė, akyse turi rentgeną.

— Noriu šiais metais joti su tavimi į kelionę su nakvyne prie Angelo krioklių. Praėjusiais metais sakei: galbūt vėliau, kai būsiu vyresnis. Na, dabar esu visais metais vyresnis, ir šiais metais mugėje tikrai gerai pasirodžiau — juk nė vienas kitas devynmetis negavo mėlynojo kaspino! Be to, visad stengiausi, kad gardas būtų švarus, o Skotis — iššukuotas. O dabar, kaip matai, galiu pabalnoti senąją grynakrauję. Jeigu būčiau disneilende, *tikrai* pasiekčiau Peliuko Mikio ranką.

Mama atsiklaupusi atsilošė. Tikriausiai į akis pateko dulkių, nes jos ašarojo.

— Tai nebesi mano mažiukas?

Bretas įsitaisė ant sulenktų mamos kojų, vaizduodamas leliuką, kuris vis dar telpa jos glėbyje. Mama švelniai paėmė iš jo vadžias, o jis apsikabino rankomis jos kaklą.

Pabučiavusi į kaktą, mama stipriai apkabino. Tai buvo mėgstamiausias bučinys, tokį jis kasryt gaudavo iš jos prie pusryčių stalo.

Jam patikdavo, kai mama šitaip apsikabindavo. Pastaruoju metu (kai pradėjo eiti į

ketvirtą klasę) jis turėjo tapti didelis. Tarkim, nebeleisdavo mamai vesti už rankos mokyklos koridoriais... ir ji tikrai nebegalėjo pabučiuoti jo atsisveikindama. Todėl jiems liko tik tokios progos, kai Bretas dar galėdavo pabūti mažiukas.

— Na, ko gero, kiekvienas berniukas, kuris geba pabalnoti šią kumelę, gali vykti į iškylą per naktį. Didžiuojuosi tavimi, vaike.

Bretas garsiai suriko:

— Jėga! — Ir apsikabino. — Ačiū, mama.

— Viskas gerai. — Ji švelniai išsivadavo iš sūnaus rankų ir atsistojo.

Ji nuleido pirštinėtą ranką ir Bretas į ją įsikibo. Mama suspaudė jam pirštus.

— Dabar kokią valandą turiu pamankštinti Kulką, o tuomet Dženinė ateis nukirminti arklių. Turiu padaryti milijoną darbų, kol persirengėliai pradės vaikščioti po namus.

— Ar Dženinė skiepys arklius?

— Šįkart ne. — Mama dar kartą pataršė jam plaukus ir pasilenkė paimti pirštinės.

— Ar galiu pasilikti ir pažiūrėti, kaip joji?

— Taisykles prisimeni?

— Dieve, ne, mama.

— Gerai, jokių kalbų ir nė žingsnio nuo tvoros.

Berniukas išsišiepė.

— Tu būtinai turi pakartoti taisykles, ar ne?

Ji nusijuokė.

— Sėskis, Džimai Keri. — Atgręžusi jam nugarą, priveržė dirželį ir užmovė kumelei apynasrį. — Atnešk man šalmą, gerai, Bretsteri?

Berniukas nubėgo į kambarėlį. Pasilenkė prie skrynios su užrašu „Mikės daiktai“, nukėlė dangtį, pasikuitė tarp purškalų nuo musių, šepečių, virvių, kibirų ir kanopų krapštiklių, kol rado apdulkėjusį juodą aksomu aptrauktą šalmą. Pasikišęs jį po pažastimi leido dangčiui nukristi ir nulėkė į areną.

Mama jau sėdėjo ant Kulkos, pirštinėmis apmautos rankos ilsėjosi kumelei ant tarpumenčio.

— Ačiū, mielasis. — Ji pasilenkė ir paėmė šalmą.

Kol Bretas pasiekė mėgstamą vietą ant arenos tvoros, mama vadeliojo Kulką prie tako palei sieną. Vaikas užsiropštė buomais ir atsisėdo ant viršutinio.

Jis žiūrėjo, kaip mama raita suka ratus. Kulka turėjo gerai apšilti: žinginę keitė risčia, plačioji risčia, dar vėliau — šuoliai. Bretui bežiūrint žirgas ir raitelė susiliejo judesyje.

Jis akimirksniu pajuto, kai mama nusprendė, kad metas šuoliui. Stebėjo ją tiek kartų, jog buvo perpratęs ženklus, nors negalėtų konkrečiai jų nurodyti. Jis tiesiog *žinojo*, kad ji pasuks prie pirmo dviejų pėdų barjero.

Lygiai taip pat žinojo, kad kažkas negerai.

Pasilenkė į priekį.

— Palauk, mamyte. Kliūtis ne toje vietoje. Kažkas ją pastūmė...

Bet mama jo neišgirdo. Kulka priešinosi, veržėsi ir spyriojosi, kai mama stengėsi

paraginti ją bėgti lengvais šuoliais.

— Ša, mergyt, lėčiau. Nusiramink... — išgirdo berniukas mamai pralekiant pro šalį.

Bretas norėjo nusikabaroti nuo savo vietos, bet tai daryti buvo uždrausta, kai ji treniruoja žirgą šokti.

Ir taip jau per vėlu šaukti. Mama jau buvo prie kliūties. Breto širdis daužėsi krūtinėje.

Kažkasnegerai. Žodžiai mintyse susiliejo, su kiekvienu įkvėpimu vis labiau augo ir bjaurėjo. Norėjo ištarti juos garsiai, surikti, bet nesugebėjo priversti lūpų judėti.

Sidabrinė Kulka pakilo ir lengvai peršoko netikrų plytų užtvarą.

Bretas išgirdo, kaip mama pergalingai šūkteli ir nusijuokia.

Vieną sekundę užplūdo palengvėjimas.

Ir tada žirgas sustojo kaip įkastas.

Vieną sekundę mama juokėsi, kitą — jau skriejo nuo kumelės. Galva taip rėžėsi į stulpą, kad sudrebėjo visa tvora. Mama liko gulėti purve, sukniubusi kaip sugniaužyta popieriaus skiautė.

Didelėje dengtoje arenoje nebuvo girdėti nieko, tik sunkus Breto alsavimas. Netgi kumelė tyli stovėjo prie raitelės, lyg nieko nebūtų nutikę.

Bretas nuslydo nuo tvoros ir pribėgo prie mamos. Krito ant kelių šalia jos. Kraujas sruvo iš po jos šalmo, nudažydamas trumpus juodus plaukus.

Jis palietė mamos petį, pakrutino.

— Mamyte?

Kruvini plaukai nuslydo nuo veido. Tada Bretas pamatė atmerktą kairę akį.

Breto sesuo Džeisė pirmoji išgirdo klyksmą. Tekina įbėgo į areną susisupusi į didįjį pūkinį tėčio paltą.

— Bretsteri... — Ir tada pastebėjo gulinčią mamą. — O Dieve! *Neliesk jos!* — suriko broliui. —Pakviesiu tėtį.

Net ir norėdamas, Bretas nebūtų galėjęs pajudėti. Jis sėdėjo ten, žiūrėjo į savo gyvybės ženklų nerodančią mamytę ir meldė, kad ji atsibustų, bet maldos buvo begarsės; jis nepajėgė išleisti jokio garselio.

Pagaliau į daržinę įbėgo tėtis.

Bretas pašoko ir ištiesė rankas, bet tėtis prabėgo pro jį. Berniukas taip greitai loštelėjo atbulas, kad atsitrenkė į tvorą. Nepajėgė įtraukti oro, jog pravirktų. Tik stovėjo, žiūrėjo, kaip raudonas kraujas žliaugia mamytės veidu. Džeisė priėjo ir atsistojo šalia.

Tėtis atsiklaupė prie mamos, numetęs į dulkes juodą gydytojo krepšį.

— Laikykis, Mikeila, — sušnibždėjo.

Švelniai nuėmė šalmą — ar tą turėjo padaryti Bretas? — paskui pražiodė mamą ir įkišo pirštus tarp dantų. Mama užsikosėjo ir ėmė springti, Bretas pamatė, kaip per tėčio

pirštus kliūsteli kraujas.

Tėčio rankos visuomet būdavo tokios švarios... o dabar mamytės kraujas visur, netgi ant tėčio flanelinės pižamos rankovių.

— Laikykis, Mike, — kartojo tėtis, — laikykis. Mes visi čia... lik su mumis...

Lik su mumis. Tai reiškia, nemirk... tai reiškia, ji *gali* mirti.

Tėtis pakėlė akis į Džeisę.

— *Greičiau* skambink devyni vienas vienas.

Atrodė, valandų valandas jie visi ten stovėjo sustingę ir tylūs. Pagaliau daržinės prietemą nušvietė raudonos šviesos, sukaukė sirenos, greitosios automobilis čiūžtelėjo ant žvyro palei priekabą žirgams vežti.

Paramedikai mėlynomis uniformomis įbėgo į daržinę, vilkdami su savimi šokinėjančius, žvangančius ratelius. Breto širdis ėmė taip garsiai plakti, kad jis, rodos, apkurto.

Bandė surikti: „Išgelbėkite ją!“, bet kai išsižiojo, pakilo tik tirštas juodas debesis. Jis žiūrėjo, kaip garai virsta pulkeliu mažų voriukų ir nuplaukia šalin.

Užsičiaupęs Bretas atsitraukė, taip smarkiai trenkdamasis į tvorą, kad net apsvaigo. Užsidengė ausis, užmerkė akis ir meldėsi taip karštai, kaip tik mokėjo.

Ji miršta.

Atsiminimai plūsta į galvą be jokios tvarkos, kai kurie dvelkia saldžiu rožių aromatu po pavasario lietaus, kai kurie kvepia ežero smėliu, kur pirmą kartą pasibučiavo. Kai kurie prisiminimai — per daug jų — suvyti į spalvas mainantį, lipnų apgailestavimų voratinklį.

Jie perkelia ją, riša jos kūną prie keistos lovelės. Šviesos tokios ryškios, kad negali atsimerkti. Atgyja variklis, nuo judesio skauda. O Dieve, kaip skauda...

Ji girdi savo vyro balsą, tylius meilius žodžius, kurie pastaruosius dešimt gyvenimo metų rodė jai kelią, ir nors negirdi savo vaikų, savo kūdikių, žino, kad jie čia, stebi ją. Labiau už viską pasaulyje norėtų pasakyti jiems ką nors, išleisti bent garsą, atodūsį, kažką...

Šiltos ašaros išrieda iš akių kampelių, nuslysta už ausų ir sušlapina kietą, nemaloniai kvepiančią pagalvę po galva. Ji norėtų jas sulaikyti, nuryti, kad vaikai nematytų, bet valia paliko ją, nutolo ir tapo neįmanoma, kaip pakelti ranką paskutiniam atsisveikinimui.

Bet galgi ji visai neverkia, gal tai jos siela, kurios niekas daugiau nematys, teka lašeliais iš kūno.

---

[1] Ponas Frizas — blogiukas iš komiksų apie Betmeną.

[2] Jaunimo organizacijų tinklas JAV.